

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลโรงเรียน
ขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพากท่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต ๒

**The efficiency improvement guidelines of the supervision of small-sized
school in Fak Tha school network under Uttaradit Primary
educational area service office 2**

ภาณุวัฒน์ แก้วพุด,
หยกแก้ว กมลวรเดช และ สุรเชษฐ์ บุญรักษ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
**Panuwat Kaewput,
Yokkaew Kamolvoradej and Surachet Boonyarug**
Uttaradit Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: g66551140132@live.uru.ac.th

*****

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล และเพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพากท่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน ประชากรประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มโรงเรียนพากท่า จำนวน 12 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหาร 8 คน คณะครู 84 คน รวม 92 คนปีการศึกษา 2566 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1. แบบสอบถาม 2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพที่เป็นอยู่ของการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพากท่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 โดยรวมและเป็นรายด้านในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่ควรจะเป็นการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพากท่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) แนวทางเพิ่มประสิทธิภาพของการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มโรงเรียนพากท่า จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษาความต้องการจำเป็นของการนิเทศ ด้านการวางแผนการนิเทศ

* วันที่รับบทความ : 16 สิงหาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 29 สิงหาคม 2567; วันตอบรับบทความ : 31 สิงหาคม 2567

ด้านการเตรียมการนิเทศ ด้านปฏิบัติการนิเทศ ด้านการประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศ และด้านรายงานผลการนิเทศ

คำสำคัญ: การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล; ประสิทธิภาพ; แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ

Abstract

This article aims to study the current and desired state of supervision, monitoring, and evaluation, as well as to explore ways to enhance the effectiveness of supervision, monitoring, and evaluation in small schools within the Fak Tha school cluster under the Office of Uttaradit Primary Educational Service Area 2. The researcher conducted mixed-method research. The population included school administrators and teachers from 12 small schools in the Fak Tha school cluster, consisting of 8 administrators and 84 teachers, totaling 92 people, during the academic year 2023. The research tools used were 1) questionnaires and 2) structured interviews. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, variance, and content analysis.

The research results showed that : 1)The current state of supervision, monitoring, and evaluation in small schools within the Fak Tha school cluster under the Office of Uttaradit Primary Educational Service Area 2, both overall and in specific aspects, was at a high level. The desired state of supervision, monitoring, and evaluation in these schools was at the highest level overall. 2)Six approaches were identified to enhance the effectiveness of supervision, monitoring, and evaluation in small schools within the Fak Tha school cluster: assessing the needs for supervision, planning supervision, preparing for supervision, implementing supervision, evaluating and improving supervision, and reporting the results of supervision.

Keywords: Supervision; Monitoring; Evaluation; Effectiveness; Enhancement Strategies

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในบทบัญญัติมาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ซึ่งกำหนดขอบข่าย และกิจการบริหารและการจัดการสถานศึกษาในด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไปในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัด เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้สะท้อนสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียนระดับสถานศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ การประเมินจึงเป็นส่วนสำคัญของสถานศึกษาในการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาจะต้องจัดทาระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา ให้สอดคล้องและเป็นไปตาม

หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เป็นข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553)

การนิเทศการศึกษา มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาอย่างยิ่ง เพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือแนะนำหรือปรับปรุง สนับสนุน ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้มีความสามารถในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาวิชาชีพของตนเองให้มีประสิทธิภาพ เพื่อส่งผลถึงผู้เรียนและคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ (อิฐแย้มแย้มและคณะ. 2563 : 2) กล่าวว่า ในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนนั้นจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัย ที่สำคัญ คือ ผู้บริหาร เพราะผู้บริหารมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญในการนิเทศภายในโรงเรียน ที่สนับสนุนให้เกิดการนิเทศภายในโรงเรียนให้ได้ตามมาตรฐาน (ปฏิพัทธ์ น้อมสูงเนิน, 2564) กล่าวว่า ผู้บริหารมีส่วนสำคัญที่ผลักดันการนิเทศภายในโรงเรียนให้บรรลุผล เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนการสอนทั้งมวลในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับครูย่อมรู้สภาพปัญหาและความต้องการของบุคลากรภายในโรงเรียนเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ (อนุศิษฐ์ นากแก้ว, 2563) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกิจกรรมสำคัญที่สุดในการสนับสนุนการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และครูได้ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนภายในชั้นเรียนรวมทั้งเป็นกระบวนการประกันคุณภาพของโรงเรียน จากการติดตามผลการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพากท่า ทั้งหมด 12 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 จากการประเมินตนเอง SAR ของกลุ่มโรงเรียนพากท่า ปีการศึกษา 2565 ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาในการดำเนินการนิเทศในสถานศึกษา ที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จได้เท่าที่ควร ขาดการดำเนินการกำกับ ดูแล และติดตามอย่างเป็นระบบ รวมทั้งบุคลากรผู้นิเทศก็มีความรู้ความเข้าใจยังไม่เพียงพอต่อการนิเทศในสถานศึกษา ผู้บริหารให้ความสนใจและสนับสนุนงานด้านวิชาการน้อยไม่เห็นความจำเป็นในการนิเทศภายในโรงเรียน โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการดำเนินการนิเทศ การจัดทำเป้าหมาย แผนงาน โครงการเกี่ยวกับงานนิเทศไม่เด่นชัด โรงเรียนขาดการวางแผน เตรียมการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ขาดการนำผลการประเมินมาปรับปรุงในการนิเทศครั้งต่อไป และโดยเฉพาะขาดแคลนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ สนับสนุนการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน จึงทำให้คุณภาพของการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลไม่เป็นไปตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ (รายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR) ของกลุ่มโรงเรียนพากท่า, 2565)

จากข้อความข้างต้นที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยสนใจการที่จะศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพากท่า ศึกษาเพื่อใช้ประโยชน์ในด้านการพัฒนาการนำไปปรับประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ด้วยการนิเทศ ซึ่งจะส่งเสริมโยงไปสู่การศึกษาและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพากท่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพากท่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

เนื้อหาการวิจัยแบบผสมผสานแบบแผนคู่ขนาน (Concurrent Parallel Design)

1. ประชากร ของการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในกลุ่มโรงเรียนพากท่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 8 คน และครูจำนวน 84 คน รวมทั้งสิ้น 92 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล จำนวน 9 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาศึกษานิเทศก์ครู และผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล

2. ขอบเขตเนื้อหา ของการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

- สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล
- แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล

3. เครื่องมือการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพากท่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

- แบบสอบถามสภาพจริงที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็น ของการดำเนินงานนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มโรงเรียนพากท่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิผลของการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล
โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนปากท่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

- แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้าน
การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล จำนวน 9 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาศึกษานิเทศก์ ครู และ
ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล

2. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

- แบบสอบถามสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล
โรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มโรงเรียนปากท่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

ผู้วิจัยได้สร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางใน
การกำหนดขอบเขต และโครงสร้างของเนื้อหาในการสร้างข้อคำถามในแบบสอบถาม

2) เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ

3) นำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นของคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตาม
ข้อเสนอแนะ แล้วคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ (Index item
Objective Congruence : IOC) โดยมีค่า IOC = 0.945

4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอ
ความเห็นชอบ

5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์
แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นมีค่า เท่ากับ
0.978

6) นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูล

- แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล โดย
แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 คำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล

1) ขอบหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ
จำนวน 9 คน เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น โดยการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการ

นิเทศ ติดตาม และประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพากท่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

2) นำหนังสือขออนุญาต ไปติดต่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจาก
ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยการสัมภาษณ์

3) นำแบบบันทึกการสัมภาษณ์มาสรุป เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล
โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพากท่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับ
กลุ่มประชากร

2. นำหนังสือขออนุญาต ไปติดต่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากร

3. เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยได้รับข้อมูลจำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 100

4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล โรงเรียน
ขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพากท่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

ผู้วิจัยได้สร้างและหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการศึกษาสถานศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกและผลงานความ
เป็นเลิศด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล จำนวน 3 โรงเรียน มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อจัดทำ
ประเด็นในการสัมภาษณ์เพื่อพัฒนาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลโรงเรียน
ขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพากท่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

2) ดำเนินการสัมภาษณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล จำนวน 9 ท่าน
เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียน
พากท่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

3) สรุปและสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำมาพัฒนาเป็นแนวทางการ
เพิ่มประสิทธิภาพของการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพากท่า สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิธีการทางสถิติที่ใช้ มีดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และ
ค่าร้อยละ

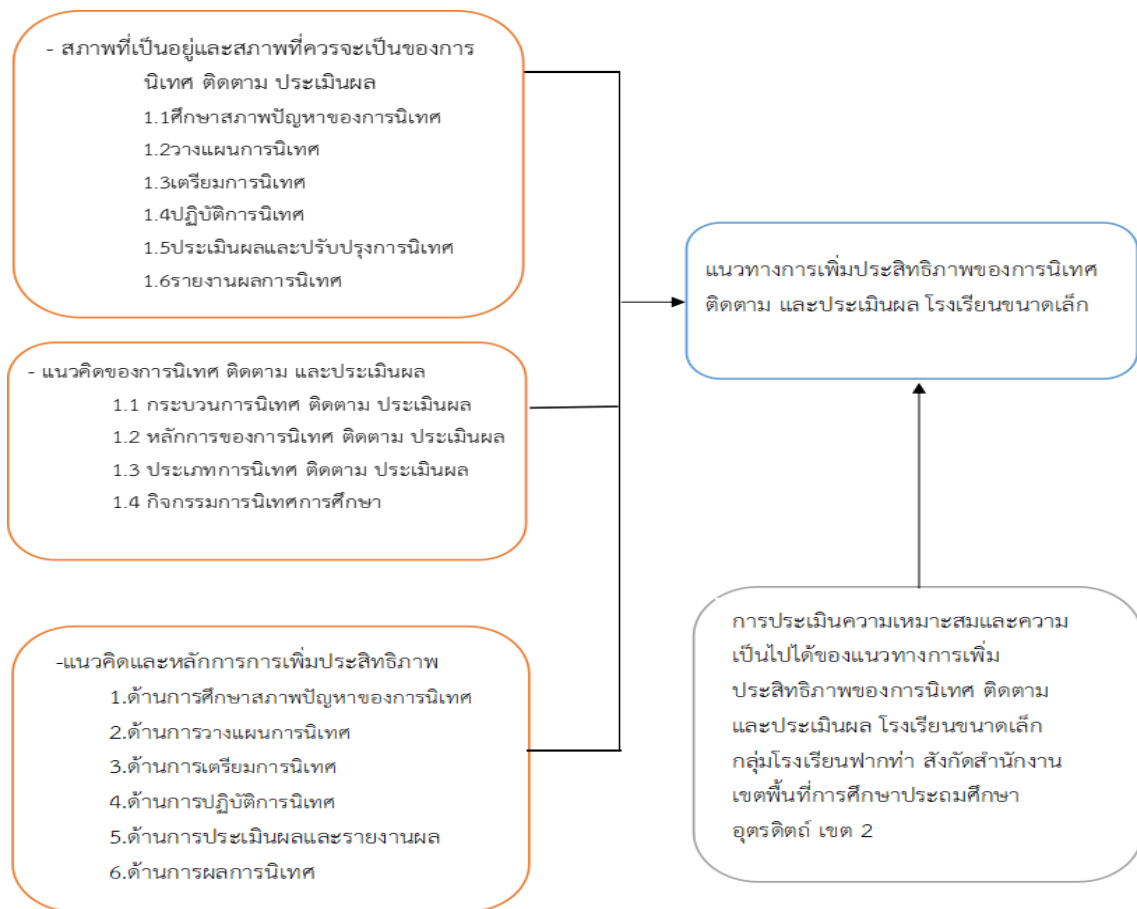
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็น ของการนิเทศ ติดตามและประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยกำหนดไว้ดังนี้ สุวิมล ว่องวานิช (2562, หน้า 107)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเป็นความเรียงโดยการบรรยายสรุปความ วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) การนำเนื้อหาที่ได้บันทึกมาทำการถอดความ ทั้งที่เป็นคำพูด อากัปกริยาและท่าทีของผู้ให้สัมภาษณ์ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ นำมาจัดระบบด้วยการแจกแจง ด้วยการตีความและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูล เพื่อนำมา สังเคราะห์และจัดกลุ่มข้อมูล ให้เป็นหมวดหมู่การนำข้อความของผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนมาบูรณาการและจัดเรียงให้ เข้ากลุ่มเพื่อนำไปกำหนดเป็นปัจจัยในด้านต่าง ๆ ตามหลักการและทฤษฎีที่เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของนิเทศ ติดตาม และประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพากท่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น PNI

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี หลักการ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวกับแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล จาก (วิชุนีย์ ทศตะ, 2561); (สำเร็จ ยุธชัย, 2560); (ยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ 2564); ซึ่งผู้วิจัยนำแนวคิด ทฤษฎี และผลวิจัย ที่เชื่อมโยงกันนี้ มากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้ สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นแนวทางการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพากท่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

ตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาค่าเฉลี่ยและค่าความแปรปรวนที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นแนวทางการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพากท่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNIModified)

ด้าน	รายการ	ระดับความคิดเห็น						ค่า (PNIModified)	อันดับ
		สภาพที่เป็นอยู่			สภาพที่ควรจะเป็น				
		$\bar{x}$	σ	แปลผล	$\bar{x}$	σ	แปลผล		
1	การศึกษาความต้องการจำเป็นของการนิเทศ	4.17	0.62	มาก	4.94	0.09	มากที่สุด	0.18	3
2	การวางแผนการนิเทศ	4.21	0.57	มาก	4.91	0.11	มากที่สุด	0.16	5
3	การเตรียมการนิเทศ	4.19	0.62	มาก	4.93	0.12	มากที่สุด	0.17	4
4	ปฏิบัติการนิเทศ	4.14	0.59	มาก	4.94	0.13	มากที่สุด	0.19	2
5	การประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศ	4.05	0.69	มาก	4.71	0.13	มากที่สุด	0.04	6
6	รายงานผลการนิเทศ	4.07	0.74	มาก	4.95	0.09	มากที่สุด	0.21	1
	รวม	4.14	0.64	มาก	4.90	0.11	มากที่สุด	0.16	-

พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ของการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพากท่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 โดยรวมและเป็นรายด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการเตรียมการนิเทศ ด้านการศึกษาความต้องการจำเป็นของการนิเทศ ด้านปฏิบัติการนิเทศ ด้านรายงานผลการนิเทศและด้านการประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศ ส่วนสภาพที่ควรจะเป็นของการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพากท่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านรายงานผลการนิเทศ ด้านปฏิบัติการนิเทศ ด้านการศึกษาความ

ต้องการจำเป็นของการนิเทศ ด้านการเตรียมการนิเทศ ด้านการวางแผนการนิเทศ และด้านการประเมินผล และปรับปรุงการนิเทศตามลำดับ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับ ความต้องการจำเป็นของแนวทางการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพากท่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเท่ากับ 0.16 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านรายงานผลการนิเทศ ด้านปฏิบัติการนิเทศ ด้านการศึกษา ความต้องการจำเป็นของการนิเทศ ด้านการเตรียมการนิเทศ ด้านการวางแผนการนิเทศ และด้านการ ประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศตามลำดับ

ตอนที่ 2 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของนิเทศ ติดตาม และประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพากท่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้

ด้านการศึกษาความต้องการจำเป็นของการนิเทศ สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชน เครือข่าย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการสะท้อนปัญหา แสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะปรึกษาและพูดคุยในการประชุมก่อนเปิดภาคเรียน เพื่อศึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากบ้านสู่โรงเรียน

ด้านการวางแผนการนิเทศ สถานศึกษาควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล โดยผู้บริหารสถานศึกษามือจกความรู้ และถ่ายทอดความรู้สู่ครู และผู้รับผิดชอบ มีการจัดอบรม ให้ความรู้ ประชุม PLC อีกทั้งนำผลการดำเนินงานในครั้งก่อน และนำคำแนะนำมาวิเคราะห์ เพื่อสร้าง วิสัยทัศน์หรือสร้างเป้าหมายร่วมกันในการดำเนินงานให้ชัดเจน

ด้านการเตรียมการนิเทศ สถานศึกษาควรมีการกำหนดขั้นเตรียมการนิเทศ คณะครู ผู้บริหาร และ ทุกฝ่ายงาน ประชุมเตรียมการนิเทศ ร่วมคิด ร่วมออกแบบ จัดทำสมุดนิเทศรายบุคคล กำหนดหัวข้อในการ นิเทศแต่ละครั้ง สร้างเครื่องมือ จัดกลุ่มความต้องการ จัดทรัพยากร จัดหาผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้การนิเทศ แต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินงาน วิเคราะห์ สะท้อนปัญหาที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมออกแบบ

ด้านปฏิบัติการนิเทศ สถานศึกษาควรมีการการประชุมเตรียมความพร้อมทั้งออกแบบ จัดเตรียม เครื่องมือ ขั้นตอนการปฏิบัติ การวางแผน (Plan) การลงมือปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบประเมินการดำเนินงาน (Check) การนำผลไปพัฒนาปรับปรุง (Act) และการรายงานผลการดำเนินงานให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ (Accountability) มีการให้ความรู้สร้างความเข้าใจ เดือนละ 1 ครั้ง หรือมากกว่า 1 ครั้ง รูปแบบการนิเทศนั้น เป็นการนิเทศแบบคลินิก

ด้านการประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศ สถานศึกษาควรมีการประเมินผลจากสมุดบันทึก การนิเทศ โดยเขียนระบุรายละเอียดต่าง ๆ เป็นรายบุคคล ทั้งปัญหา อุปสรรค จุดเด่น ข้อควรพัฒนา สะท้อน ผล จุดเด่นของการดำเนินงาน แล้วนำผลมาเข้าร่วมกิจกรรม PLC สะท้อนผลการดำเนินงาน รวบรวมองค์

ความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบ แล้วจัดเป็น MODEL การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลในการปฏิบัติงานต่อไป

ด้านรายงานผลการนิเทศ สถานศึกษาคควรให้ผู้รายงานสะท้อนผลจากการนิเทศด้วยตนเอง และสรุปผลจากสมุดนิเทศ และจัดรายงานตามรูปแบบการนิเทศของทางโรงเรียนที่ได้กำหนดไว้ สรุปโครงการ การนิเทศ รวมทั้งการรายงานการประเมินตนเอง สรุปผลหาจุดที่ควรพัฒนา และจุดที่ต้องดำรงไว้ จัดทำ AAR เพื่อมองย้อนจากจุดเริ่มต้น นำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจากการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ที่ได้จากการสะท้อนผล หาข้อเสนอแนะ หาแนวทางการแก้ไขปัญหา เปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนวทาง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพากท่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ของการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพากท่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 โดยรวมและเป็นรายด้านในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ก่อนการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ขาดการประชุมวางแผนอย่างละเอียด ไม่มีการกำหนดเนื้อหาการนิเทศที่เหมาะสม ขาดการแต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินงาน ครูขาดความรู้ความเข้าใจ ไม่มีการกำหนดค่าเป้าหมาย ขาดการออกแบบกำหนด แนวทาง กำหนดเนื้อหา กำหนดปฏิทินระยะเวลาในการนิเทศ และสภาพที่ควรจะเป็นแนวทางการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพากท่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านรายงาน ผลการนิเทศ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เมื่อเสร็จสิ้นลงแล้ว ควรจะต้องมีการสรุปและ รายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อนำผลนั้นมาวิเคราะห์แล้วนำไปวางแผน ในการแก้ไขพัฒนา ปรับปรุง กระบวนการนิเทศในครั้งต่อไป เพื่อให้การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ กำชัย ยุกติชาติ (2564) ได้ศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนอนุบาล วัดลูกแกประชาชนูทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 2 พบว่า ด้านการ ประเมินผลและรายงานผล อยู่ในระดับมาก เนื่องจากคณะกรรมการการนิเทศนั้นได้ใช้ กระบวนการทำงาน แบบวงจรคุณภาพ (Deming Cycle) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ ตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุง จึงเป็นผลให้ภายหลังจากการนิเทศภายในห้องเรียนและให้คำแนะนำแก่ผู้รับการนิเทศแล้วนั้น คณะกรรมการการนิเทศจะมีการติดตามความก้าวหน้าของผู้รับการนิเทศ ว่าได้ปฏิบัติตามคำแนะนำหรือไม่ อย่างไร ในทุก ๆ ปีการศึกษา คณะกรรมการการนิเทศจะจัดทำรายงานสรุปผลการนิเทศภายในโรงเรียน

เพื่อเสนอต่อผู้อำนวยการ เพื่อสะท้อนให้เห็นว่า กระบวนการนิเทศสามารถแก้ปัญหาหรือได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพียงใด นอกจากนี้ รายงานสรุปผลสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาโครงการนิเทศต่อไปในอนาคต

2. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มโรงเรียนพาท่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ประกอบด้วย

2.1 ด้านการศึกษาความต้องการจำเป็นของการนิเทศ สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชน เครือข่าย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการสะท้อนปัญหา แสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะปรึกษาและพูดคุยในการประชุมก่อนเปิดภาคเรียน เพื่อศึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากบ้านสู่โรงเรียน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้น มา PLC วางแผนและกำหนดเป้าหมายร่วมกัน มีกิจกรรม SWOT นำผลการทำงานในทุก ๆ ด้าน ร่วมกันทุกฝ่าย เพราะทุกฝ่ายงานมีส่วนสำคัญ ทั้งชุมชน ผู้ปกครอง คณะครู นักเรียน และผู้บริหาร นำข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาเป็นตัววิเคราะห์ปัญหา และหาแนวทางพัฒนา จัดประชุมเป็นระยะ ๆ กำหนดประเด็นที่ชัดเจนเพียง 1 ประเด็น เพื่อให้เกิดความแม่นยำขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ภิชาวิชัย ยางงาม (2564) ได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 พบว่า ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 มีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตัวบ่งชี้คุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษา มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียน และความต้องการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ โดยมีการประชุมระดมความคิดเห็น เพื่อร่วมกันสะท้อนสภาพปัญหา ที่เกิดขึ้น โดยเริ่มตั้งศึกษาจากสภาพปัญหาจริงที่พบ ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับครู นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อสืบหาข้อความจริง และความ ต้องการในการพัฒนา

2.2 ด้านการวางแผนการนิเทศ สถานศึกษาควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล โดยผู้บริหารสถานศึกษามีองค์ความรู้ และถ่ายทอดความรู้สู่ครู และผู้รับผิดชอบ มีการจัดอบรมให้ความรู้ ประชุม PLC อีกทั้งนำผลการดำเนินงานในครั้งก่อน และนำคำแนะนำมาการวิเคราะห์ เพื่อสร้างวิสัยทัศน์หรือสร้างเป้าหมายร่วมกันในการดำเนินงานให้ชัดเจน กำหนดในแผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติงานรายปี งานวิชาการ วิสัยทัศน์ พันธกิจ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนการ ดำเนินการ กิจกรรมสำคัญ ปฏิทินการปฏิบัติงาน ทรัพยากรที่ต้องการ เครื่องมือนิเทศ ผลที่คาดว่าจะได้รับของสถานศึกษา กำหนดค่าเป้าหมาย ออกแบบกำหนดแนวทาง กำหนดเนื้อหา กำหนดปฏิทินระยะเวลาในการนิเทศ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ร่วมสะท้อนผล ประเมินผล สรุป รายงานผล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ธารทิพย์ ด้ายศ (2561) ได้ศึกษาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า ระดับการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก

ด้านการวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก โดยภาพรวมและรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผน ประสานงานให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน และรับรู้ถึงกระบวนการพัฒนาการจัดการจัดการเรียนรู้ภายในโรงเรียน รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อรับผิดชอบในการปฏิบัติการนิเทศ และผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนประชุมร่วมกันเพื่อจัดเตรียมข้อมูลในการวางแผนการนิเทศภายใน ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดขอบเขต และความรับผิดชอบของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ และผู้บริหารสถานศึกษาวางแผน กำหนด กิจกรรมการนิเทศภายในให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน

2.3 ด้านการเตรียมการนิเทศ สถานศึกษาควรมีการกำหนดขั้นเตรียมการนิเทศคณะครู ผู้บริหาร และทุกฝ่ายงาน ประชุมเตรียมการนิเทศ ร่วมคิด ร่วมออกแบบ จัดทำสมุดนิเทศรายบุคคล กำหนดหัวข้อในการนิเทศแต่ละครั้ง สร้างเครื่องมือ จัดกลุ่มความต้องการ จัดทรัพยากร จัดหาผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้การนิเทศแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน วิเคราะห์ สะท้อนปัญหาที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมออกแบบ นำเสนอแนวคิด กรอบเนื้อหา กำหนดเป้าหมาย ออกแบบขั้นตอนและรูปแบบการนิเทศ ดำเนินการนิเทศ ตามปฏิทิน และตามหัวข้อที่กำหนดไว้ สรุปผลการนิเทศ เสนอแนะผลการนิเทศ รายงานผล หาแนวทางดำเนินงานในครั้งต่อไป แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนผลอีกครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณ หนูทอง (2563) ได้ศึกษากระบวนการนิเทศ การศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่า ด้านการจัดสรรทรัพยากร ผู้บริหารและคณะครูวางแผนและประชุมร่วมกันเพื่อสำรวจความต้องการของครู โดยคำนึงถึงหลักประสิทธิภาพและความจำเป็น ควรนำข้อบกพร่องหรือจุดที่ควรพัฒนาของแต่ละโครงการมาพิจารณาประกอบ เพื่อใช้ในการคาดคะเนการใช้ทรัพยากรตามความต้องการของครู โดยมีมติที่ประชุมเป็นเอกฉันท์ร่วมกัน ซึ่งผู้บริหารจะต้อง พิจารณาและควบคุมการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันทั่วถึง หากมีการจัดสรรไปแล้วแต่ไม่เพียงพอหรือมากเกินไป

2.4 ด้านปฏิบัติการนิเทศ สถานศึกษาควรมีการประชุมเตรียมความพร้อมทั้งออกแบบ จัดเตรียมเครื่องมือแล้วนั้น ขั้นตอนการปฏิบัติ การวางแผน (Plan) การลงมือปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบประเมินการดำเนินงาน (Check) การนำผลไปพัฒนาปรับปรุง (Act) และการรายงานผลการดำเนินงานให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง (Accountability) มีการให้ความรู้สร้างความเข้าใจ สร้างข้อตกลงระหว่างผู้บริหารและครู เคารพซึ่งกันและกัน แล้วปฏิบัติการนิเทศ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน เมื่อถึงกำหนดแล้วก็ปฏิบัติตาม เดือนละ 1 ครั้ง หรือมากกว่า 1 ครั้ง รูปแบบการนิเทศนั้นเป็นการนิเทศแบบคลินิก ซึ่งสอดคล้องกับ ทิพวรรณ ถาวรโชติ (2564) ได้ศึกษารูปแบบการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า องค์ประกอบกระบวนการนิเทศ เป็นขั้นตอนของการนิเทศ

การศึกษามีลำดับการดำเนินงาน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 สร้างความตระหนักเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการนิเทศ ขั้นตอนที่ 4 ติดตามและเสริมแรง ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลเพื่อพัฒนา ทั้งนี้เป็นเพราะการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือจะประสบความสำเร็จนั้น กระบวนการนิเทศถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการนิเทศ ด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพราะกระบวนการนิเทศเป็นแนวทางซึ่งวางไว้อย่างเป็นระบบเป็นลำดับขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการ เพื่อให้การนิเทศด้วยเครือข่ายสำเร็จ เสร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

2.5 ด้านการประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศ สถานศึกษาควรมีการประเมินผลจากสมุดบันทึกการนิเทศ โดยเขียนบรรยายละเอียดต่าง ๆ เป็นรายบุคคล ทั้งปัญหา อุปสรรค จุดเด่น ข้อควรพัฒนา สะท้อนผล จุดเด่นของการดำเนินงาน แล้วนำผลมาเข้าร่วมกิจกรรม PLC สะท้อนผลการดำเนินงาน รวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำข้อมูลเหล่านั้น มาถอดบทเรียน แล้วจัดเป็น MODEL การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลในการปฏิบัติงานต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ วราลักษณ์ อาจิวชัย (2565) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวัด และประเมินผล การเรียนรู้ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การร่วมประเมินและสรุปผลการนิเทศ โดยผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศและผู้เกี่ยวข้องในการนิเทศร่วมกันประเมินและสรุปผลการนิเทศเพื่อสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผล วิธีการสร้างเครื่องมือ ในการวัดและประเมินผล เนื้อหาที่ต้องการวัดและประเมินผล ข้อดีและข้อจำกัดของเครื่องมือวัดและประเมินผลแต่ละประเภท การใช้ภาษาอย่างเหมาะสมในการวัดและประเมินผล ร่วมกันประเมินและสรุปผลการนิเทศเพื่อออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับตัวชี้วัดของหลักสูตร สร้างตารางวิเคราะห์พฤติกรรมให้ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับเนื้อหา

2.6 ด้านรายงานผลการนิเทศ

สถานศึกษาควรให้ผู้รายงานสะท้อนผลจากการนิเทศด้วยตนเอง และสรุปผลจากสมุดนิเทศ และจัดรายงานตามรูปแบบการนิเทศของทางโรงเรียนที่ได้กำหนดไว้ สรุปโครงการการนิเทศ รวมทั้งการรายงานการประเมินตนเอง สรุปผลหาจุดที่ควรพัฒนา และจุดที่ต้องดำรงไว้ จัดทำ AAR เพื่อมองย้อนจากจุดเริ่มต้น นำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ที่ได้จากการสะท้อนผล หาข้อเสนอแนะ หาแนวทางการแก้ไขปัญหา เปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนวทาง และเป็นพื้นฐานในการนำ ผลการวิเคราะห์ ไปปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลในภาคเรียนต่อไป มีการเผยแพร่ โดยนำเสนอผ่านการประชุมผู้ปกครองนักเรียน ทั้งก่อนเปิดภาคเรียน และก่อนปิดภาคเรียน รวมทั้งจัดทำ

รายงานผลเป็นรูปเล่ม เปรียบเทียบกับผลผลที่ยังไม่ได้จัดการนิเทศกับผลที่เกิดขึ้นแล้วนำเรียนผลดีมีการพัฒนา
ว่ามีจุดเด่นเกิดขึ้นอะไรบ้างกับผู้เรียน ผ่านเว็บไซต์สถานศึกษา Facebook ในไลน์กลุ่มในเพจของโรงเรียน
เผยแพร่ในเครือข่ายโรงเรียน และเขตพื้นที่ในรูปแบบการรายงานการประเมินตนเอง SAR จัดทำเป็นรูปเล่ม
นำเสนอ BEST PRACTICE เพื่อให้มีความเชื่อมั่นในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ กำชัย ยุกติชาติ (2564)
ได้ศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนูทิศ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 พบว่า ด้านการประเมินผลและรายงานผล อยู่ใน
ระดับมาก เนื่องจากคณะกรรมการการนิเทศนั้นได้ใช้กระบวนการทำงานแบบวงจรคุณภาพ (Deming Cycle)
ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ ตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุง จึงเป็นผลให้ภายหลังจาก
การนิเทศภายในห้องเรียนและให้คำแนะนำแก่ผู้รับการนิเทศแล้วนั้น คณะกรรมการการนิเทศจะมีการติดตาม
ความก้าวหน้าของผู้รับการนิเทศ ว่าได้ปฏิบัติตามคำแนะนำหรือไม่อย่างไร ในทุกๆปีการศึกษาคณะกรรมการ
การนิเทศจะจัดทำรายงานสรุปผลการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อเสนอต่อผู้อำนวยการ สะท้อนให้เห็นว่า
กระบวนการนิเทศสามารถแก้ปัญหาหรือได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพียงใด นอกจากนี้ รายงานสรุปผล
สามารถนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาโครงการนิเทศต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการและเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้แนวทางการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่ม
โรงเรียนพากท่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการ
กำกับ ติดตาม วัดและประเมินผลการเรียนรู้ ของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพากท่า สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ที่มีทั้งความถูกต้อง และความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ควรนำแนวทางการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล
โรงเรียนขนาดเล็กเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน ประถมศึกษาที่
ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานการนิเทศ โดยมีแนวทางดังนี้ ด้านการศึกษา
สภาพปัญหาของการนิเทศ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการเตรียมการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้าน
การประเมินผลและรายงานผล ด้านการผลการนิเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาครูผู้สอนและคุณภาพของนักเรียน
ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ครู และบุคลากรควรใช้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็ก เห็นความสำคัญของการนิเทศภายในตลอดจนสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้นิเทศและผู้บริหารนิเทศอย่างจริงจัง
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรใช้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย ส่งเสริมสนับสนุน และช่วยเหลือสถานศึกษาในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กำชัย ยุคติชาติ. (2564). การดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแก ประชาชนุทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 2. ภาควิชาการบริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ทิพวรรณ ถาวรโชติ. (2564). รูปแบบการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร
- ธารทิพย์ ด้ายศ. (2561). การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุราษฎร์ธานี
- ปฏิพัทธ์ น้อมสูงเนิน. (2564). สภาพและปัญหาการนิเทศภายในของสถานศึกษาในอำเภอบุณยธิราช. สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5
- ยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ. (2564). รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิติต์ เขต 1. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิติต์
- วรลักษณ์ อาจวิชัย. (2565). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวัด และ ประเมินผลการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- วิชเนย์ ทศตะ. (2561). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร.

- วรรตณุ หนูทอง. (2563). กระบวนการนิเทศการศึกษาของ โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. (4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำเร็จ ยุธชัย และคณะ (2560). แนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย. 7 (ฉบับพิเศษ), 514-522.
- อนุศิษฐ์ นากแก้ว. (2563). การนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การการศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2
- อิฐ แยมยิ้มและคณะ. (2563). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2